ערכת פעילות ושיחות

בשעת חירום

לאנשי חינוך בערים המעורבות ובכלל ישראל

סיוון התשפ"א | 05.2021

הנוער העובד והלומד

תוכן עניינים

הקדמה 3
נהלים 4
תדריך לחניכים וחניכות 5
כלים לשיח חינוכי 6
דגשים למחנכים 7
כלים לחיזוק החוסן הנפשי בקרב חניכינו 9
פעילות עיבוד החוויה ותחושות 12
שיחה לבני נוער על המצב הביטחוני בעת הזו 14
פעילות ערך קדושת החיים 17
פעילות חינוך לשלום בעתות מלחמה 22
פעילות להבנת המציאות – מלכודת החדשות 26
פעילות בנושא מתינות – לא ניתן לקיצוניות לנצח 28
פעילות לא לאלימות, לא לנקמה 31
פעילות קיום משותף בעיר מעורבת 33
הצעה ליציאה לפעולה בעת הזו 35
פעילות לילדים ביסודי - קבלת השונה 46

לאנשי חינוך המעוניינים- ניתן להזמין הכשרה עם תכני החוברת

Hadracha.noal@gmail.com

קובץ פעילויות ושיחות לאנשי חינוך

מפגשי עובד ושיחה עם בני נוער ביחס למערכה הנוכחית בעזה, והמערכה חברתית בתוך ישראל 05.2021

הקדמה

זוהי שעת מבחן לחוסנה של החברה הישראלית.

אחד ממאפייניה המרכזיים של השנה שחלפה היה הקושי להיפגש. נדרשנו להישאר בבתים על מנת להגן על עצמנו ואחד על השנייה, לשמור מרחק זו מזה, לדבר דרך המסכים, לפעול תוך "ריחוק חברתי". לדרישה זו היו השלכות רבות וקשות על כלל החברה, ועל הילדים ובני הנוער בפרט. מחקרים[1] מראים עלייה באחוזים רבים בתחושות הבדידות וחוסר המשמעות, קושי אמיתי לבחור בחיים. בתוך מציאות זו אנשי החינוך באשר הם, עסקו רבות ביצירת יש מאין, להתנגד לדרישה להישאר מרוחקים, ולהמציא דרכים חדשות יצירתיות ויפות להיפגש, לשתף ולהדריך.

רגע לפני היציאה לחופשת הקיץ, אנו מוצאים את עצמנו בעיצומה של מערכה ביטחונית מחוץ ומאבק אלים מבית בין קיצונים אלימים הלוקחים את החוק לידיהם. מפחיד להיות ילד יהודי הגדל בשדרות או אשקלון המופצצת כבר ימים ארוכים ומלאי אזעקות. מפחיד להיות נערה יהודיה או ערבייה החיה ביפו או לוד וצריכה לבחור בין להישאר בבית לא מוגן בזמן האזעקה לבין לצאת למקלט שכונתי ובכך לסכן את חייה כיוון שאיננה יודעת את מי תפגוש. התפיסה המזלזלת בערך חיי אדם איננה מבחינה בין דתות ומינים. איננה מבדילה בין אותו ילד יהודי לנערה ערבייה.

"אחרי כל מלחמה מישהו חייב לנקות", כתבה המשוררת ויסלבה שימבורסקה ואנו כמחנכים, נדרשים גם כן לשאול את עצמנו, כשתסתיים המערכה הנוכחית, מה תהיה דמותה של החברה הישראלית? האם חוסנה יעמוד? מה יאפשר לנו, למדינת ישראל, להמשיך להתקיים, בביטחון ובשקט?

הערים המעורבות הן ערים היסטוריות עתיקות בהן ערבים ויהודים חיים זה לצד זה כבר שנים ארוכות. נקודות החיכוך והמפגש בהן יומיומיות- המכולת, הבנק, מעבר החצייה וקופת חולים. מעשי האלימות וההרס החוזרים ונשנים בשבועות האחרונות מאיימים להפר את מרקם החיים העדין בהן.

כאנשי חינוך, עלינו בשעה זו לחנך ולחזק את הערכים ההומאניים ולטפח שיח המחזק את הכוחות המתונים במדינה יהודית דמוקרטית הנותנת מקום שווה לכל האזרחים שבה ברוח מגילת העצמאות.

עלינו לזכור ולהזכיר שהמערכה הזו תיגמר מתישהו, ולאחריה נמשיך לחיות כאן, כולם ביחד.

עלינו להיות הקול השפוי, החם, המכיר את נפש האחר ונאבק על דמותה של חברתנו ומתוך כך ללמד את חניכינו להכיר את המציאות, להיאבק באדישות ולהיות הרוב המתון המשמיע את קולו.

מטרתה של חוברת הדרכה זו להוות כלי עזר למפגש חינוכי משמעותי בין בני נוער בכלל החברה הישראלית ובערים המעורבות בפרט, לבין מדריכים ואנשי חינוך שהאמונה בחיים משותפים ועתיד טוב יותר קיימת בקרבם.

בברכה ובתפילה לימים שקטים

מחלקת הדרכה, הנוער העובד והלומד

---

1 https://donate.elem.org.il/corona/?utm_source=press&utm_medium=article&utm_campaign=TeensReport

נהלים

- הפעילות מתקיימת אך ורק בהתאם לנהלים המותרים על פי פיקוד העורף, הרשות המקומית ומשרד החינוך. על המדריך להכיר את אותם נהלים ולפעול לאורם.
- אין לקיים פעילות ללא ידיעה ואישור של האחראי הרלוונטי.
- החניכים המוזמנים לפעילות פיזית הם חניכים מוכרים, נרצה להימנע מפעילות בה לא נוכל לקחת אחריות על ביטחון חניכינו.
- הפעילות מתקיימת אך ורק במקום בטוח. יש להכיר את דרכי ההגעה למרחב המוגן/ מקלט הקרוב, וכן את נהלי ההתנהגות בעת אזעקה.
- יש להכיר את דרכי ההגעה של החניכים אל הפעילות וממנה, יש לעודד אותם ללכת יחדיו/בזוגות ולהתפזר הביתה ביחד.
- פעילות משותפת יש לקיים רק אם לחניכי הקבוצה יש היכרות מקדימה אחד עם השנייה, וכן על הרכזת להכיר זאת מראש ולאשר.
- יש לקיים את הפעילות בשעות האור ולא להיכנס לחשיכה.
- על כל בעיה להתקשר לאחראי הפעילות/ רכז הפעילות
- על כל החניכים לעבור תדרוך כשהם מגיעים לפעילות
- רשימת השתתפות בפעילות – עלינו להחזיק במספרי הטלפון של כלל הורי החניכים.
- במקרה של הימצאות בטווח ירי/ אירוע אלימות בעיר ב24 שעות שלפני הפעילות, יש לשקול את קיום הפעילות ולקבל החלטה עם אחראי הפעילות. אין לקיים אותה במצב מתוח.
- במידה של צבע אדום או נפילה, יש להתקשר להורי החניכים ליידע אותם שהכל בסדר.

תדריך לחניכים וחניכות

חשוב לזכור - מטרתנו היא שמירת החיים לצד שמירה על סביבה רגועה עבור החניכים, לכן יש לקיים את התדריך בנחישות אך ברגישות המרבית.

1. בעת אזעקה יש לפעול על פי ההנחיות הנדרשות – הליכה למרחב מוגן, שכיבה על הקרקע .
2. במקרה של אירוע אלימות יש להרחיק את חברי הקבוצה ולנתק מגע מהאירוע שמתרחש לידינו.
3. אין לעזוב את שטח המועדון/קן/ אזור הפעילות ללא ידיעת המדריכים.
4. אין להשתמש באלימות מילולית או פיזית.
5. בכל בעיה ניתן לפנות לאחד המדריכים.

כלים לשיח חינוכי

נָעַרִיטַלִין
מסביר לי:
צריך להרוג את כל הערבים יימח שמם
אבל ברגע האמת
בהשמע האזעקה
הוא רץ לממ"ד
דמעות מטפטפות על חולצת
האדידס ודמעות נוזלות על
מכנסי האדידס ודמעות מכתימות
את נעלי האדידס
נעריטלין צועק:
חלאס עם המלחמות המזדיינות האלה!
יונתן
באמת תסלח לי
לא תיארתי לעצמי שאתה כזה.

יונתן / מיה ולנטיין

קשה לחנך ילדים. על אחת כמה וכמה קשה, כשבתוך המרחב שבו אנו פועלים כמחנכים, פועלים גורמים נוספים רבים, הפועלים יום יום, שעה שעה להסתת בני הנוער לכיוון האלימות ושנאת האחר. נוער, המפוחד מהאחר, יהיה זה ערבי או יהודי, נוער המעבד את חדשות היום יום דרך מסננת הרשתות החברתיות שאינן חוסכת דבר ומציפות את ההכרה באלימות גראפית ומילולית, מוקף בשיח קיצוני חסר רסן. נוער אשר חווה גם הוא את משבר ההנהגה הכבד שחווה כלל מדינת ישראל בימים אלו. נוער כזה, מחויב לעטות עליו שריון גדול של כוחנות, שריון המכסה על הפחד מאובדן החיים המתבקש במציאות של טרור רצחני ואלימות ברחובות העיר המשותפת, פחד מציף אחרי כל אזעקה וצבע אדום.

עלינו לזכור שדרכנו החינוכית היא הפעולה בתלם הארוך. אנו אנשי החינוך, פוגשים את בני הנוער לאורך כל השנה וביכולתנו אם נעז, להכיל את הפחדים שעולים, לעזור להם להסיר את שריון הכוח, האלימות והגזענות. וכך, לחנכם למציאות שבה אפשר לבנות אמון, לרצות וליצור מציאות אחרת של דיאלוג, מפגש ושלום. חיים אשר יישארו משותפים זה לצד זה גם אחרי שהעשן ייעלם.

דגשים למחנכים

ע"מ ליצור מפגש חינוכי עם הנערים והנערות במסגרות ובאופנים השונים בהם תפגשו אותם, מספר דגשים חינוכיים שיכולים להפוך שיחה מתלהמת ואלימה למפגש מחנך ומשמעותי.

- **אמונה בבני הנוער**: אחד הקשיים הראשוניים בהם אנו נפגשים כשאנו פוגשים בני נוער, הוא היכולת להאמין שנמצא בהם הכוח לבחור בטוב ולשנות. כשאנו פוגשים נער שמקלל את כל הערבים/יהודים, כשאנו פוגשים נערה שאומרת שלא אכפת לה והכל יישאר אותו הדבר - אנו מתקשים לחשוב שמאחורי אותן דמויות מסתתרים נערים מבולבלים, מובכים, ומפחדים.. עלינו לעזור לנערים הללו לצאת מתוך השריון ולהאמין שמתחת להתבטאויות הקשות ולייאוש הכבד נמצא בן אדם.
- **מקום לפורקן**: בני הנוער נמצאים תחת לחצים רבים. זה עתה סיימנו את מגפת הקורונה לאחר שנה של סגרים, ומערכת החינוך בחלקה עובדת בחלקה עדיין סגורה. בימים אלו הם לא פוגשים דמויות חינוכיות משמעותיות שיכולות לעזור להם ולהוות אלטרנטיבה מהלחץ החברתי והאווירה האלימה בה הם שרויים. עבור חלקם גם הבית לא תמיד מתפקד כמקום בטוח. במפגש עם בני הנוער חשוב ליצור עבורם מקום לפורקן רגשי, ולהכיר בכאב ובמצוקה אותה הם חווים.
- **מפגש:** המפגש מתקיים בין חניכה למדריך, בין חניך לחניך ובין מדריכה וקבוצתה. הוא מתקיים בדרכים ובמקומות שונים: בשיחת הטלפון עם החניכה, בפעולה בזום, במפגש הקבוצתי בסניף, ובאריזת חבילות המזון למשפחות. המפגש הוא בחירה מודעת של כלל הצדדים המשתתפים.
- **גבולות**: השיח החינוכי מתקיים בתוך גבולות מוסכמים בינך לבין בני הנוער. השיחה היא פתוחה, אך מתקיימת בין גבולות של כבוד הדדי, דיאלוג והקשבה. יש מקום לכל הדעות, כל עוד הן מתקיימות באווירה ובהסכמה הזו. אין מקום לאלימות מילולית או לכוחנות שנועדה להחריב את היכולת לקיים דיאלוג. שיח אלים, בו את כמחנכת נדרשת למבחני אומץ, שאם לא תעמדי בהם, את כנראה 'סמולנית', הם לא במה למפגש חינוכי משמעותי. כבר בתחילת המפגש כשמתחילים התכנים לצוף, חשוב לשים גבולות לשיח בצורה ברורה וחד משמעית. נער שאינו מעוניין להשתתף לא חייב. אולם, רוב בני הנוער, אשר מחפשים במות להתבטא ולפרוק, יקבלו את הסמכות ויתנו לך כמחנכת במה.
- **תפיסה מורכבת של המציאות:** כדי להתמודד עם המציאות הנתונה נבקש מחניכינו להחזיק בעמדה המאפשרת לראות צבעים מבעד למציאות שחור-לבן / בעדנו-נגדם. נציע להם לראות רבדים וזוויות שונות המתרחשים בו זמנית והופכים את המציאות לקשה לאחיזה. נאפשר לנערה לנוע ולזוז בעמדותיה ובתפיסותיה ונהיה איתה בכל ברגע נתון בנקודה בה היא נוכחת.
- **בחירה להדריך ולא להתווכח:** אדם מבוגר המוצא את עצמו מתווכח עם נערה בביתה ח' על עתיד יחסי יהודים וערבים, אינו עוסק בחינוך, אלא במריבה חסרת היגיון. המחנך מוצא את הדרכים המתאימות להנגיש תוכן וערכים לבני הנוער מבלי להיקלע לוויכוחי תוכחה ועובדות. זוהי איננה מטרתנו להיקלע לוויכוחים ומריבות. מטרת המפגש החינוכי היא לתת מקום לדעות שונות ולהדריך את בני הנוער להקשיב ולבחון את מחשבותיהם אל מול המצפן הערכי שאתה כמחנך יכול לתת להם: שוויון, דיאלוג, סובלנות, קיום משותף ודמוקרטיה.
- **הנקודה האישית**: בני נוער בכלל, ובמצבי לחץ בפרט, זקוקים לדוגמא אישית ולכלים להתמודדות עם המצב בו הם נמצאים. הם אינם מעוניינים בהטפה ובצדקנות. חשוב להצליח מתוך מקום של הזדהות,

לתת את סיפורך האישי, את הזווית האנושית על המפגש הראשון שלך עם האחר ממך, על הפחדים, על המבצע הצבאי האחרון ומה הרגשת בו וממה חששת.

- **הדרכה בצורה מגוונת (שימוש במדיה ובזום)** שנת הקורונה לימדה את החניכים וגם אותנו המדריכים לתקשר זו עם זו בדרכים נוספות ומתקדמות. נוכל לבחור במצב החירום שנכנסנו אליו להשתמש שוב בכלים אלו: להזמין את הקבוצה או הכיתה לפעולה בזום, לקיים שיחת ועידה, ולתת אתגרים ומשימות יומיות ב WhatsApp. נבקש מכם המדריכים להשתמש שוב פעם ביצירתיות שלכם כדי להגיע ללב החניכים.
- **סיכום במילותיך**: חשוב מאוד לסכם שיחה ולאסוף את המחשבות והערכים שנחשפו במפגש. בנקודה זו יש להכניס את העמדה הערכית עמה את הגעת כמחנכת למפגש ולמה את חושבת ומאמינה שזה תוכן שחשוב שאת וחניכיך שוחחתם עליו ביחד. יש לסכם ברגישות ולהתייחס לעמדות שנחשפו במהלך השיחה, לתת לזרעים שטמנת את המקום שלהם לנבוט.

כלים לחיזוק החוסן הנפשי בקרב חניכינו

הנחות מוצא ומושגים מפרשים:

- בשבוע וחצי האחרונים אנו חיים בצל חוסר הוודאות לגבי מה יביא יום. בסבב הלחימה הנוכחי קרו דברים שלא היינו מורגלים אליהם כמו מטחי טילים מעזה למרכז הארץ וצפונה בתדירות ובעוצמה גבוהות, והתפרעויות בערים המעורבות ובצמתים בין יהודים לערבים.
- המצב הזה מערער, עבור רובנו, את "שגרת החירום" שידענו לנהל במצבי לחימה בעבר ומותיר בנו תחושות של בהלה, לחץ, חוסר אונים, כעס, פחד, דאגה לקרובים לנו, ייאוש ותסכול.

לכן, גם במידה וסבב הלחימה הנוכחי נמצא לקראת סיומו, חשוב לדבר על התחושות שנשארו איתנו.

- מציאות משותפת – הרכזים, המדריכים והחניכים חשופים, בו זמנית, לאיום ישיר על חייהם. המצב הזה יכול לעורר תחושת בלבול בקרב ציבור המדריכים ביחס לתפקידם. בחלק מהמקרים יכול אף להתרחש היפוך בתפקידים – החניך, בן המקום, ידע איך להתמגן בצורה טובה יותר מהמדריך והוא זה שהפך להיות ה"מבוגר האחראי". במצב כזה יכול המדריך להיוותר בתחושה שהוא לא ממלא את תפקידו כראוי מכיוון שלא יודע לומר מהו הדבר הנכון לעשות או בגלל שהוא חש פחד ובהלה בזמן המפגש החינוכי עם חניכיו.
- חשיפה כפולה/משולשת - חשיפה ישירה של המדריך לאיום וחשיפה עקיפה באמצעות החניך. המדריך חווה גם את הפחד הקיומי שלו על חייו וגם את פחד חניכיו עליהם הוא אחראי. במקרה הנוכחי, יכול המדריך להיחשף גם לאיום על חייהם של בני משפחתו. הדבר יכול להגביר את תחושת חוסר האונים ואת הקושי לפעול ולתפקד.

2 כלים פשוטים שיכולים לעזור לרכזים ומדריכים לחזור לשגרת פעילות/שגרת פעילות בעת חירום:

לקראת החזרה לפעילות כדאי לדבר עם הרכזים והמדריכים (בשיחה משותפת /סבב טלפונים) על מה שהיה עד עכשיו ומה שיהיה מעכשיו. לתת מקום לתחושות, לרגשות ולחששות שעלו ועולים ולשרטט אופן התנהלות ברור ומוסכם לזמן הקרוב:

1. **חידוד נהלים, מקרים ותגובות:**

- כדאי לחזור למצבים מהימים האחרונים - בהם חשו המדריכים כי הם שרויים בסכנת חיים, ולאופנים בהם בחרו להגיב ולהתמודד איתם. חשוב לציין שחלק מהדברים שקרו היו ראשוניים ולא היה לנו ניסיון עבר בהתמודדות איתם. על כן, לא תמיד נמצא את האופן ה"מוכח" וה"נכון ביותר" להתנהלות, אך חשוב לקיים חשיבה משותפת שתוביל להסכמה משותפת לגבי אופן ההתנהלות במקרה דומה בעתיד (גם אם לא צפוי לנו אחד כזה שוב בזמן הקרוב, הידיעה שאם דבר כזה יקרה שוב, אני לא ארגיש חוסר אונים כפי שחשתי כשהוא קרה לראשונה - משיבה ביטחון ומחזירה תחושה של שליטה).
- כמו כן, כדאי לחדד נהלים "ברורים מאליהם" - כדאי ליישר קו גם עליהם, במיוחד באזורים בארץ בהם התושבים לא מורגלים ל"שגרת חירום". מעבר לחשיבות השמירה על החיים, הדבר יכול

להקנות ביטחון עבור המדריכים ו"להוריד מהשולחן" את הוויכוחים/דילמות/דיונים שקרו בקבוצות השונות ביחס להתנהלות המשותפת בעת חירום – דבר שיתכן והגביר את מפלס הלחץ והחרדה והקשה עליהם לתמוך אחד בשנייה.

2. עיבוד רגשי ואוורור של חוויות הימים האחרונים:

- לא תמיד בא לנו לדבר על הרגשות שלנו - אבל זה חשוב. אם לא בשביל עצמנו, אז בשביל החניכים שלנו. כשהחשיפה לאיום הקיומי משותפת למדריכים ולחניכים, המדריך יכול לחוות אותה ככפולה או משולשת. חשוב למפות את הרגשות, התחושות והחששות של כל אחד כדי לדעת להבדיל בניהם לבין אלה של החניכים שלו. כמו כן, כשהמדריך מדבר על הרגשות שלו הוא יכול להרגיש הקלה מסוימת ולהיות פנוי יותר להכיל את הרגשות והעודף הנפשי של חניכיו.
- לשים דגש על הרגש – בשיחת ה"מה נשמע" חשוב לשים דגש על הרגש. נסו להבין עם כל מדריך מה הוא הרגיש/מרגיש ביחס למצב, כמובן בלי ללחוץ יותר מדי. טיפ קטן בנושא: "באסה", "סבבה" ו"בסדר" – לא נחשבים רגשות.
- לשאול על המשפחה – הרבה מהלחץ והעודף הרגשי יכולים להיות קשורים גם לדאגה שלהם לקרובים אליהם. חשוב לא להתעלם מזה ולשאול את המדריך מה שלום המשפחה, לנכח את זה ולהראות אכפתיות.
- לברר מה עומד מאחורי מילים "כלליות" – כשהמדריכים אומרים דברים כמו "זה היה מוזר", "הזוי", "מורכב", "קשה" – הם בדרך כלל מתכוונים לכל מיני דברים, שלא בטוח שאפילו הם באותו הרגע מבינים מה עומד מאחוריהם. אפשר לשאול את המדריך "כשאתה אומר מוזר, למה אתה מתכוון? מה היה מוזר?". כשמפרקים דברים גדולים למרכיבים שלהם – זה יכול לעזור למדריך להבין את עצמו יותר, להרגיש שניתן להתמודד עם המציאות ולהקל על תחושותיו.
- לא צריך לענות – כל הרגשות לגיטימיים והדבר הכי גדול שאפשר לעשות כרגע עבור המדריכים זה להקשיב להם. זו יכולה להיות משימה לא פשוטה כי קשה להכיל את הדברים ובאופן כמעט אינסטינקטיבי יכול לעלות בנו הדחף לנסות "לפתור" אותם.
- לשים דגש על הכוחות – בסופו של דבר, גם אם היה קשה, כולנו התמודדנו איכשהו עם המצב. בכולנו יש כוחות וחשוב לזהות אותם ולהאירם כדי שנדע להשתמש בהם במצבים דומים בעתיד. אפשר לשאול את המדריכים "מה עזר לך להתמודד?".
- גבולות הזמן של השיחה – חשוב שהדבר יהיה במידה. אפשר לדבר במשך שעות ארוכות על התחושות והרגשות שלנו אבל כדי שזה יעזור, ייתן כוח ולא יתיש את החברים בסופו של דבר, כדאי לתחום את גבולות הזמן של השיחה – ל45דק' עד שעה.
- נורות אדומות – שווה לשים לב לתגובות פיזיולוגיות חריגות שהחניכים מתארים כמו: הקאה, קיפאון, הסתגרות, קושי לנשום, חוסר יכולת לתפקד, ניתוק מהמציאות וכו'. לאחר המפגש כדאי לבקש, מהמדריך שהעלה תגובות כאלה, להרחיב ביחס לתחושות שהובילו אליהן.
- סיכום השיחה – יכול לכלול חזרה של הרגשות שהחניכים העלו ("נשמע שהרגשתם חוסר אונים, פחד, דאגה"), חזרה על הכוחות שההעלו ("הצלחתם להיעזר בקבוצה/ בחדשות/

בצחוקים, כדי להקל על ההתמודדות עם המצב"), מתן חיזוקים ("לא מובן מאליו שהצלחתם לעבור את זה ביחד/ להיות שם בעבור החניכים/ להרגיש מה נכון לכם", "זה מראה על כוחות", "תודה ששיתפתם") ופרישת המשימות לימים הקרובים, כדי להוריד במידה את תחושת חוסר הוודאות ("היום תלכו לעשות פעילות במקלטים ומחר חוזרים לגיוסים בבית ספר").

פעילות עיבוד החוויה ותחושות

מטרה: לתת לחניכים מקום בטוח ומודרך לשתף ברגשות ותחושות שעולות בהם, מכל סוג שהוא.

למדריכ/ה: אנחנו נמצאים בתוך ימים מאוד קשים. אנחנו רוצים לתת מקום לחניכים לשתף ולהתבטא בצורה יחסית חופשית. יש לצפות שהחניכים מגיעים עם תחושות ומחשבות שונות וזה בסדר. צריך להדריך את השיחה ממקום אמפטי לחוויות שלהם גם אם הן קשות או שונות מאיך שאת המדריכה חווה או תופסת את המציאות. זוהי לא פעולה אלא שיחת עיבוד, חשוב לתת להם מקום מכיל ואחראי לפרוק. זוהי גם הזדמנות עבורך להבין במה חניכייך מצויים בימים אלו.

כמובן שיש להיות ערים לכל דבר חריג שעולה מהחניכים, למשל השתתפות של חניכים באירועים אלימים או ביטויי חרדה ומצוקה שדורשות טיפול מקצועי, ולדווח לרכז האחראי.

רעיונות לשיחות והפעלות:

<u>סבב תחושות</u>

1. **מפזרים על הרצפה פתקים** עם מילים שמתארות רגשות ותחושות שונות, מבקשים מכל חניכ/ה לבחור את המילה שהכי מתחברת למה שהוא/היא מרגישים ולהסביר.

(דוגמאות לפתקים: עצב, פחד, כעס, אדישות, תסכול, ייאוש, שנאה, אכזבה, אמונה, חוסר אמונה, חרדה...).

2. **שואלים:**
   - כיצד אתם חווים את הימים האחרונים?
   - מה התחושות שאיתן אתם מסתובבים?(חשוב לאסוף ולהבין אם ישנם אירועי אלימות ספציפיים שהחניכים השתתפו בהם. אם כן, יש ליידע בהקדם את מי שצריך).

<u>מה ממלא אותי עכשיו</u>

1. **מחלקים לכל חניכ/ה דף עם ציור** של ילד/ה ובנוסף מקרא של תחושות וצבעים (למשל: כעס – צהוב, דאגה – ירוק וכו'...), מבקשים מהחניכים לצבוע את הדמות לפי מקרא הצבעים למה שהם חווים עכשיו (אם אני מאוד כועסת לצבוע חלק גדול מהדמות בצהוב, אם אני לא דואגת בכלל לא לצבוע בירוק..).

2. **משתפים בציורים שצבעו ושואלים:**
   - יש דברים שהייתם רוצים שפחות ימלאו / יעסיקו אתכם?
   - איך הייתם רוצים להתמודד עם זה?

גדר כבשה ואיש עם בעיה

1. **קוראים ביחד את הסיפור "גדר כבשה ואיש עם בעיה"** של יעל בירן. (הסיפור הוא סיפור ילדים על כבשה שמנסה לפתור בעיה ויש לה דרכים רבות לפתור אותה, הספר מאויר בהרבה ציורים שמתארים את הניסיונות לפתור את הבעיה) תוך כדי הקריאה מפזרים את התמונות של הכבשים על הרצפה.

   - **לרכישת הספר ניתן לפנות לסופרת יעל בירן באתר שלה** https://www.gaderkivsa.co.il/about.html **או במייל -** info@gaderkivsa.co.il או בטלפון 03-9328904.

2. **מבקשים מהחניכים לבחור את הכבשה** שהם הכי מזדהים איתה ביחס לאופני ההתמודדות שלהם עם בעיות. מי שרוצה משתף.

3. **שואלים:**

   - אתם מתמודדים ככה גם עם המציאות הנוכחית? מה זה אומר?
   - איזה דברים אתם מרגישים שאי אפשר לפתור? מה זה גורם לכם להרגיש?
   - יש דברים שיכולים לעזור לכם להתמודד עם המצב?

מה אתה מרגיש – שיתוף של קבוצה

1. **מביאים כדור** שלם של חוט צמר . מסבירים לחניכים שעם החוט הזה אנחנו ננסה להבין קצת יותר אחד את השנייה.

2. **מבקשים מהחניכים לחשוב על שאלה** שמעסיקה אותם וקשורה לאיך חווים או איך מרגישים בימים אלו. הראשונה שמחזיקה את כדור הצמר צריכה לתפוס את הקצה של החוט ולזרוק למישהו אחר במעגל ולשאול אותו שאלה (למשל: מה מפחיד אותך? מה עוזר לך בימים האלו? וכו'..). מי שקיבל את החוט עונה על השאלה, תופס את החוט עם האצבע וזורק את הכדור למישהי אחרת במעגל ושואל אותה שאלה. וככה חוזר חלילה עד שהראשונה שזרקה את החוט ושאלה שאלה מקבלת חזרה את הכדור עם שאלה.

3. אחרי שכולם ענו על שאלה ששאלו אותם ושאלו מישהי אחרת במעגל, המדריכים **שואלים**:

   - איך היה לכם לענות אחד לשנייה על השאלות?
   - איך היה לכם לשאול את השאלות?
   - מה זה יכול לתת לכם להיות בתוך המצב הזה ביחד כקבוצה / כיתה?

שיחה לבני נוער על המצב הביטחוני בעת הזו

מטרות:

1. הכרות של בני הנוער עם רצף האירועים שמתחולל במדינה בימים האחרונים.
2. הצפת התחושות של החניכים בשל המציאות הביטחונית חברתית המתלקחת בגזרות שונות בארץ, מציאות שפוגשת חניכים במקומות רבים ברחבי הארץ.
3. הגברת תחושת היחד בתקופה הזאת והבהרה כי המדריך, הקבוצה, והתנועה כאן בשביל החניכים.

עזרים: נספח כתבות, רשימת רגשות

למדריכ/ה: אנחנו בעיצומו של מבצע שומר חומות, איננו יכולים לצפות לאן יתפתח ומתי יסתיים. בניסיון לתת שליטה והבנה על האירועים, ננסה בפעולה זו להבין יחד חלק מהאירועים שהובילו לנקודה בה אנו נמצאים כעת. בהמשך, ניתן מקום להציף רגשות ועמדות בנוגע להסלמה, וכן לבחון מה נרצה אנחנו לעשות בנידון.

מהלך:

1. **אמרי לפתיחה:** אנחנו בתוך ימים סוערים, עם נקודות שונות ברחבי הארץ שמתפתחות בהם מהומות, ירי רקטות קשה של החמאס על תושבי ישראל. רציתי לשמוע בתור התחלה, מה שלומכם? איך עוברים עליכם הימים האחרונים?

2. **טיימליין אקטואליה לפתיחה + הצפת רגשות**: הכינו ציר זמנים (טיימליין) של אירועי הימים האחרונים (אפשר להשתמש בערך של ויקיפדיה בנושא), ומסביבו, פזרו כרטיסיות שעליהן כתוב רגשות שונים. בקשי מהחניכים לעיין באירועים השונים ולחבור נקודה אחת שבולטת להם באופן אישי (לדוגמא: משהו שקרה בעיר שלהם, משהו שהם ראו בחדשות והפחיד אותם, משהו שהם לא ידעו שקרה בכלל). בנוסף, בקשי מהחניכים לבחור רגש/תחושה שהם חוו בימים האחרונים.

3. **דיון:**
   - באיזה אירועים בחרתם? למה?
   - מה התחושות שעולות לכם מהאירועים הללו, מהימים האחרונים?
   - מה אתם מבינים על המציאות? מה בעצם קורה כעת במדינה?
   - איזה תחושות המציאות הזאת יוצרת בקרב אנשים?

למדריכה: *זה הזמן לתת לחניכים לשתף אחד את השני במה הם חוו בימים האחרונים ובאיך זה גורם להם להרגיש. קחו את הזמן בשיחה הזאת, תאפשרו לכולם לשתף ולספר, עודדו את כולם להשתתף.*

4. **אמרי:** כמו שראינו בטיימליין, באזורים שונים בארץ נשקפת סכנה לתושבים, התפרעויות ומתיחות שגוברת בין ערבים ליהודים, איום על תושבי הדרום והמרכז עם ירי בלתי פוסק של רקטות, ובתוך כל זה אין אופק ברור שאפשר לחזות בו מתי זה יסתיים.

למדריכה: המציאות הזאת, שמסלימה בין הצדדים, גובה מחירים גבוהים. ערעור גדול של הביטחון ושל השקט, פגיעה בחיים של אנשים שנתונים לחרדה ולחץ גדולים, ולצד כל אלה אנשים שמשלמים בחיים שלהם. השקט שמופר בארץ פוגע באזרחים רבים בהם ילדים ונוער. עלינו לשאוף לרגיעה ולא לתת לכוחות הקיצוניים להכריע על מה ייקרה במציאות.

5. **פתקים:** כל חניך מקבל מספר פתקים ב2 צבעים. על הפתקים בצבע אחד הוא כותב את הדברים שמטרידים אותו בתקופה הזאת (לדוגמא: הרבה זמן במקלטים, לימודים מרחוק, חרדה, בדידות, פחד), ועל הפתקים בצבע השני כותבים דברים שיכולים לעזור לי, בדגש על דברים שאנחנו יכולים לעשות (למשל: הפעלות במקלטים, פעולות או שיחות בתדירות יותר גבוהה, להתקשר אחד לשני ולשאול מה קורה). מפזרים את הפתקים על הרצפה ועוברים עליהם ביחד – מי שרוצה להרחיב לשתף על הפתקים שלו מוזמן.

6. **סיכום:** הימים האחרונים הם קשים ומפחידים, מעלים תחושות קשות ומורכבות. חשוב שתדעו שיש לכם אחד את השנייה ואותי. בימים אלו אנחנו צריכים לדאוג אחד לשני, להיזהר ולשמור על קדושת חייו של כל אדם ואדם, לשמור על שפיות ועל הנפש. וחשוב גם לזכור: לכם כנוער, יש מקום לקרוא להרגעה ולהמשך בניית מערכות יחסים של קיום משותף, לקדם חזון לחברה הישראלית ללא אלימות.

מילים לתחושות:

קנאה, מבוכה, ספקנות, הפתעה, תשישות, אכזבה, אושר, פגיעה, מתיחות, חשדנות, שעמום, חששנות, עצב, קשיחות, ביישנות, עליזות, נינוחות, הרהור, הלם, טירוף, אהבה, פחד, תמימות, עייפות, מיצוי, מיאוס, געגוע, בלבול, בדידות, אמפתיה, כעס, ציניות, אופטימיות, שמחה, בהלה, עצבים, שקט, סולידריות, יחד, תמיכה.

פעילות ערך קדושת החיים

מטרות:

1. החניכים יבינו כי ערך החיים הוא ערך בסיס ועלינו לקדש אותו עבור כל בני האדם.
2. החניכים יבחנו כיצד במציאות הנוכחית ערך קדושת החיים נפגע.
3. החניכים ידונו כיצד ניתן להגביר את הבחירה בערך קדושת החיים.

עזרים: כרטיסיות ערכים ב-3 עותקים, ציטוט של רה"מ יצחק רבין ז"ל, נייר עיתון או לוח מחיק וטוש.

למדריכה: בימים אלו סופגת ישראל מעזה מתקפה של מטחי רקטות, וכן ביישובי ישראל, בדגש על הערים המעורבות מתרחשות פעולות אלימות כנגד ערבים ויהודים. ברשתות החברתיות נשמעות קריאות רבות שענייבן זילות בחיי אדם, תוך גזענות והסתה. בפעולה זו ננסה להתמודד עם האדישות המתפתחת ובזילות החיים, נרצה לחזק אצל חניכינו את קדושת חיי אדם באשר הם.

מהלך:

1. **משחק פתיחה.**
2. **מחלקים את הקבוצה** ל-3 קבוצות (אפשר דרך משחק נוסף ,לדוגמא סלט פירות / מולקולות)

   בשלב זה אל תקדימו דברי הסבר ואל תציינו את נושא הפעולה.

   מחלקים לכל קבוצה כרטיסיות עם ערכים ומנחים את החניכים **לדרג ביחד** את המילים לפי סדר החשיבות שלהן בעיניהם. לאחר מכן כל קבוצה מציגה את הסדר שבחרה.

3. **דיון:**
   - איך סידרתם, לפי מה?
   - איפה מיקמתם את ערך החיים? למה דווקא במקום הזה?

4. **מבקשים מהחניכים לסדר את הערכים** על פי הדירוג שלהם בחברה הישראלית לדעתם.

   דיון:
   - איך נראה היחס בחברה הישראלית לערך החיים?
   - תנו דוגמאות למצבים בהם גם אתם לא פעלתם להגשמה של ערך זה
   - האם נכון שהוא יהיה הערך הבסיסי ביותר?

5. **קוראים ציטוט של יצחק רבין ז"ל**

   דיון:
   - ממה נובעת קדושתם של החיים? מהו הקשר בין קדושת חיי אדם לשוויון ערך האדם?

- איך אתם מרגישים שהמציאות בשבוע האחרון משפיעה על ערך החיים? אילו איומים יש על מרכזיותו של ערך זה?

6. **מציירים ציר עם הכותרות "זלזול בערך החיים" לעומת "קדושת החיים" והנחו את החניכים למקם כתבות שונות על ציר זה.**

7. **דיון:**

- מה מניע את האנשים שבוחרים לזלזל? מה מניע את אלו שבוחרים בקדושת החיים?
- למה קשה לבחור בקדושת חיי אדם בעת הזאת? מה מצב המלחמה יוצר בנו?
- מה זה אומר מבחינתכם להגביר/להגשים את ערך החיים, במיוחד בימים אלו? (דוגמאות: להקפיד על שמירת החיים, למנוע אלימות וכל פגיעה באחר, לחנך לערך זה, לחוש כאב ואבל על אובדן חיים של כל אדם..)

מסכמים: קשה מאד להמשיך ולהאמין בקדושת החיים בעת הזו, לפעמים זה יכול להרגיש כמו ניתוק מהמציאות, או חולשה ותמימות. אך דווקא בתקופות קשות, כשמתחוללת מלחמה כואבת שגובה חיי אדם – הבחירה בערך החיים היא זאת שיכולה להוביל אותנו לסיום מעגל האלימות, וליצירת מציאות בטוחה לכל תושבי מדינת ישראל, יהודים וערבים כאחד. אני מבקש/ת מכם לבחור לקדש את החיים של עצמכם ושל הסובבים אתכם ולא להיגרר למעגל הפגיעה בערך חייו של כל אדם.

רשימת ערכים:

- שמירת החיים
- כבוד
- מצוינות
- משפחה
- השלום
- איכות הסביבה
- שוויון ערך האדם
- פרנסה
- חברות

"קברניטים חייבים לספק לבני עמם תשתית, שתאפשר להם ליהנות מחייהם. חופש דיבור וחופש תנועה, קורת-גג ומזון, ואת הדבר החשוב ביותר שאי-אפשר בלעדיו - החיים אי-אפשר ליהנות משום זכות, אם לא נמצאים בחיים.

לכן אמורה כל מדינה לשמור גם על הדבר החשוב ביותר בתשתיתה - חיי אזרחיה

יצחק רבין ז"ל

סדרת כתבות:

נקלעו לניסיונות לינץ' בכביש, ערבים ובדואים סייעו: "היינו בטוחים שנמות"

אלמוג, שנקלעה עם בעלה ושלוש בנותיהם הקטנות למתקפת אבנים בכביש 31 בנגב, סיפרה כיצד שני בדואים חילצו אותם מהתופת: "רצו לפגוע בנו, אבל השניים האלה שמרו עלינו". בן אור ומשפחתו נחלצו ממארב בצפון וזכו לסיוע מתושבי אום אל פחם: "משפחה מדהימה עזרה לנו"

אילנה קוריאל, אחיה ראב"ד, אלכסנדרה לוקש פורסם: 14.05.21 , 11:16

בצלאל סמוטריץ'
@bezalelsm

אחיי היהודים. חדל!!! אנחנו לא כמוהם!! אסור לנו להיגרר לאלימות הזו חלילה. הגנה עצמית מול טרור ופורעים כן, אלימות יזומה והרס רכוש בשום אופן לא!! אסור להידרדר לאנרכיה.

ilana curiel @ilanacuriel · 32 דק'

בשעה זו מקיימים מפגש ראשי הרשויות בנגב, היהודים והבדואים, במועצה המקומית ערערה כדי לקרוא להפסקת האלימות והפרעות בדרום.
"כמעט אין דרך חזרה", אמר ראש מועצת ערערה בנגב נאיף אבו עראר "אנחנו גולשים למסלול שיכול להוביל אותנו למלחמה פנימית והרס כל מה שבנינו יחד"

נקמה יהודית? צעירים השתוללו בירושלים וריססו גז פלפל: "מוות לערבים" | תיעוד

אחרי סרטוני ההתעמרות בחרדים וההתפרעויות בירושלים - מגיעות התפרעויות מהצד השני. צעירים יהודים תועדו משתוללים במרכז העיר ותוקפים שני נוסעים ערבים. ארגון הימין הקיצוני להב"ה מתכנן להפגין בשער שכם, מוקד המהומות: "ירושלים הפכה למערב פרוע"

נלעד כהן פורסם: 21.04.21 , 00:15

פוליטיקלי קוראת
8 mins ·

מאות צעירים שהתארגנו בספונטניות אמש (יום ד') צעדו ברחוב הרצל בנתניה כמחאה על אוזלת יד המשטרה, ההתפרעויות בערים המעורבות ופגיעה בתושבים ישראלים יהודים. בסרטונים שהופצו ברשתות החברתיות תועדו חלק מהמפגינים קוראים לחיפוש חנויות בבעלות ערבים ישראלים בנתניה.

למקום הגיעה ראש עיריית נתניה, מרים פיירברג-איכר, שעצרה במו ידיה התקדמות הצעירים והורתה לכולם לחזור לבתיהם. הקריאות של הצעירים כללו, בין השאר, "אל אל ישראל" וכן "מוות לערבים". פיירברג-איכר התייצבה מול המפגינים, בתחילה באמצעות מגאפון ולאחר מכן פיזית. איתרה את הדמויות הדומיננטיות, ושכנעה אותם במקום לצעוק "מוות לערבים", לשיר "עם ישראל חי". בפעולותיה מנעה ממאות לזרום לעבר שוק נתניה – בו מתגוררים רבים שאינם יהודים.

מרים פיירברג - איכר
(מתוך מגזין נתניה אונליין)

מוחמד מג'אדלה محمد مجادلة
@mmagadli

מנסור עבאס ואיימן עודה עלו כעת לשידור ברדיו נאס וקראו לציבור הערבי להישאר בבתים כדי למנוע את תקיפתם וקראו לצעירים הערבים לא לפגוע בחיי אדם או ברכוש

חדשות | מדיני ביטחוני

אובדן שליטה: שני ערבים ויהודי נפצעו באורח קשה בלינצ'ים ברחבי הארץ

בלוד נפצעו שלושה יהודים, אחד קשה ושניים בינוני, בתקיפות בעיר ■ בעכו חמישה ערבים תקפו יהודי באלות, אבנים ומוטות ברזל ■ בבת ים נהג ערבי נשלף ממכוניתו על ידי המון זועם של יהודים והוכה, שישה נעצרו ■ צעיר ערבי הותקף ע"י יהודים ונפצע באורח קשה באזור אור עקיבא ■ בירושלים נדקר פלסטיני בשוק מחנה יהודה, מצבו קשה ■ ערבים פתחו באש על פעילי ימין חמושים באלות ביפו ■ לוחם מג"ב נורה ונפצע בינוני באום-אלפחם

משפחת פרנקל על הנער הערבי: "אין הבדל בין דם ודם"

בהודעה מטעם משפחתו של נפתלי פרנקל, שנחטף ונרצח על ידי מחבלים, נמסרה התייחסות לחשד לרצח נער ערבי ממזרח ירושלים. "אם הוא אכן נרצח על רקע לאומני, זה מעשה מחריד. אין כפרה על רצח."

פעילות חינוך לשלום בעתות מלחמה

מטרות:

1. להציף תחושות שעולות במצב מלחמה והבנת הנזקים שהיא מחוללת ברמה האישית.
2. לשוחח על המהות העמוקה של המושג "השלום" כערך שמשמעותו גדולה יותר מ "אי-מלחמה".
3. לבקש להאמין גם בזמנים קשים בחשיבות ייתכנותו של שלום אמיתי בין העמים.

עזרים: הכנת לו"ז שבועי לחניך, דיאלוג אמיר ועומר.

למדריכ/ה: במגילת העצמאות נכתב "אנו מושיטים יד לשלום ולשכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקדמת המזרח התיכון כולו".

שלום הוא יותר ממצב סטטי של "אי-מלחמה", כדי להגיע לשלום יש צורך להכשיר את הלב לקראתו, לרצותו, לחפשו ולהתאמץ להשגתו.

בימים אלה, אנו עדים להתגברות במופעי האלימות הן בירי מרצועת עזה והן ברחבי המדינה, בעיקר בערים בהם חיים יהודים וערבים יחד אנו מצויים במתיחות גדולה ובאיום של מלחמה. לצד התחושות הקשות, אנחנו רוצים להמשיך להיאבק על דמותנו בתוך המציאות הזאת.

מהלך:

1. **לו"ז שבועי:** מציירים עם החניכים לו"ז שבועי ריק, המחולק לפי ימים. כל חניך רושם את הדברים שהוא עושה לאורך השבוע. הדריכו את החניכים לכתוב כל דבר שהם עושים וליצור "שבוע לדוגמה" – כולל בית ספר ומסגרות אחרות, חוגים, פעילות בשעות הפנאי, תחביבים, מפגשים עם חברים וכו'. לאחר שהחניכים מסיימים הם משתפים את כולם - רושמים את הדברים שהם אומרים.

2. **דיון:**
   - על מה אנחנו צריכים לוותר כשיש מלחמה?
   - איך זה גורם לכם להרגיש שאנחנו חיים במציאות של מלחמה שבה החיים נעצרים?
   - אם אין מלחמה, ואפשר לעשות את כל הדברים האלה כרגיל – זה אומר שיש שלום?

3. **בוחרים שני חניכים** שמוכנים לקרוא באופן תיאטרלי וקוראים את הדיאלוג בין אמיר לעומר (נספח דיאלוג).

4. **דיון:**
   - מה ההבדל בין אי מלחמה לשלום?
   - למה חשוב להבדיל ביניהם?
   - איך לדעתכם צריך להראות שלום אמיתי ?

המשך הדיון, אופציה לחניכים בערים מעורבות

- איך המצב של המלחמה שמתקיימת עכשיו משפיע על מרקם החיים בעיר שלנו כעיר מעורבת?
- יש אתגרים נוספים שאתם מזהים בחינוך לשלום בערים מעורבות? יש פוטנציאלים ייחודיים?

5. **דיון סיכום:** לכתוב את תשובות החניכים על גבי הלוח/דף
   - איך נכון וצריך לחנך לשלום בעת הזו?
   - מה אנחנו יכולים לעשות כדי שהחברה שלנו תהיה שוחרת שלום?

6. **סיכום:** בחודש האחרון, ההסלמה והמלחמה בין ישראל עזה והגדה המערבית, זלגה גם ליחסים בין אזרחים וציבורים בתוך החברה הישראלית. דווקא בזמנים קשים של עימות, אנחנו צריכים לחנך לשלום – לזכור שזוהי גישה מורדת המבקשת פתרון עמוק ליחסים בין מדינות ובני אדם, גישה הדורשת מאתנו לבנות שלום אמיתי, שהוא יותר ממצב של "אי מלחמה".

7. **אפשר לקרוא לסיכום את הקטע של אלי ויזל:**

   "ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות.

   ההיפך של החיים אינו מוות, כי אם אדישות לחיים ולמוות.

   ההיפך של שלום אינו מלחמה,

   כי אם אדישות לכיעור שבמלחמה וליופי שבשלום."

נספח דיאלוג בין אמיר ועומר

אמיר: עומר?

עומר: כן, אמיר.

אמיר: עומר??

עומר: כן, אמיר!

אמיר: שמעת מה ביקשתי?

עומר: שמעתי. ביקשת קפה והכנתי לך קפה.

אמיר: והוא עדיין חם?

עומר: הוא לא קר.

אמיר: זה לא מה ששאלתי. שאלתי אם הקפה חם.

עומר: זה בדיוק מה שעניתי. שאלת אם זה חם ואני עניתי שזה לא קר.

אמיר: לא כל דבר שאינו קר הוא חם. ולהיפך. קולה קרה וקולה שאינה חמה זה לא בדיוק אותו דבר. אחד טעים והשני מגעיל.

עומר: טוב, בסדר. מה שאתה אומר.

אמיר: עומר?

עומר: כן, אמיר! מה הפעם?

אמיר: זה גורם לי לחשוב על עוד משהו.

עומר: נו נו... על מה חשבת?

אמיר: עומר, חשבת פעם מה זה שלום?

עומר: שלום זה ההיפך ממלחמה. במלחמה נלחמים, בשלום לא נלחמים.

אמיר: אתה בטוח? אפשר גם להחליט על הפסקת אש. או למשל, מנוחה קטנה, שבה אין מלחמה. בין ישראל לסוריה אין כרגע מלחמה פעילה, אבל גם אין שלום. השלום הוא לא רק הפסקה בין שתי מלחמות.

עומר: רגע. רגע. אני מבין ששלום זה לא מה שאין, נגיד, "אין מלחמה", אלא מה שיש. אז מה יש בשלום?

אמיר: לא מספיק שרק לא תהיה מלחמה, כדי שיהיה שלום אמיתי עליו להיות יותר חזק מהמלחמה. אפשר לחתום על הסכם בין ראשי עמים, אבל כדי שיהיה שלום צריך ששני העמים ירצו לבחור בחיים שיבקשו את הטוב בעבור בני האדם.

עומר: עכשיו הבנתי. מלחמה בטוח אפשר לעשות בין יהודים לערבים. גם הפסקת אש

או "לא מלחמה" אפשר לעשות בין יהודים לערבים. אבל שלום אי אפשר. שני העמים

האלה בחיים לא ידברו אחד עם השני ויעשו מעשים משותפים.

אמיר: שמע, אני יודע שאנחנו בתקופה מטורפת ושיש בה יהודים וערבים שמנסים להרוג אחד את השני. אבל לא כולם. לא כל הערבים ולא כל היהודים. אסור לנו שהתקופה הזו תשתיק את הקול האנושי.

עומר: טוב, זה ברור שיש גם אנשים טובים בשני הצדדים. אבל לא שומעים אותם בכלל.

אמיר: אתה צודק. הקול שלנו מאד חלש. לא יבוא שלום עלינו ועל כולם, אלא אם כן יפתחו העמים בשיחה זה עם זה. כדי שהשלום יקרה הקול האנושי צריך להתאחד ולהתחזק.

פעילות להבנת המציאות – מלכודת החדשות

מטרות:

1. להבין כי בתקופות של מלחמה ומתיחות תפיסת המציאות שלנו מתעצבת ע"י שתי דרכים מרכזיות: מה שאנחנו שומעים, רואים וחווים, והמידע שאנחנו סופגים בכלי התקשורת והרשתות החברתיות.
2. לפתח תפיסה ביקורתית כלפי הבנת המציאות רק ע"י התקשורת, לזהות פעולות במציאות המקדמות חיים ומפגש ולהכיר בערכן גם כשאינן מקבלות ייצוג בטלוויזיה.
3. להבין כיצד העמדות שמתעצבות בנו דרך כלי התקשורת והרשתות החברתיות מלבות שנאה וכעס, ומקשות על פיתוח תפיסה רחבה ושלמה של המתרחש.

למדריכ/ה: בזמן חירום כמו המבצע הצבאי הנוכחי, אנחנו נדבקים לפלאפונים ולטלוויזיה במטרה לקבל מידע ולהתעדכן בכל אירוע חדש. זה הוא דבר הגיוני, אך ההיצמדות לתקשורת עוטפת אותנו בשטף של מידע ותמונות קשות, ומעט מאוד עמדות מורכבות מתוכן העמדות והתפיסות שלנו מתעצבות גם הן.
בפעולה הקרובה ננסה לתת לחניכנו כלים לבחינת המידע המגיע אליהם, וכן נבחן ידיעות וכתבות ש'מגיעות לאולפן" וכאלה שלא.

מהלך:

1. **כל חניך מקבל דף** וכותב עליו בשני הצדדים – **בצד אחד לכתוב** דבר אחד שחוויתי בעצמי (שהיה סביבי או קרוב אליי) שגרם לי להבין משהו על המציאות
(דוגמאות: אזעקות, ריצה למקלטים, מקרי אלימות בסביבה שלי, פגיעה בקרובים אליי, בני משפחה שמשרתים בצבא או הלכו למילואים).
בצד השני לכתוב דבר אחד שהגיע אליי דרך כלי התקשורת \ רשתות חברתיות שגרם לי להבין משהו על המציאות.
(דוגמאות: פגיעות של טילים בערים אחרות, מקרי אלימות שדווחו בתקשורת, פיגועים, הפגנות)
משתפים במה שכתבו.

2. **דיון:**
   - על מה היה לכם יותר קל לחשוב?
   - עד כמה אנחנו מבינים את המציאות מתוך מה שעובר עלינו ספציפית?
   - עד כמה אנחנו מבינים את המציאות מתוך המידע שאנחנו קוראים \ צופים במדיה?

3. **מתחלקים** ל -4 קבוצות קטנות. מבקשים מכל קבוצה להיכנס בפלאפון לאתר חדשותי ישראלי.
*אם הפעילות מתקיימת במקלט , ניתן להראות להם צילום מסך של אתר חדשות שצולם לפני הפעולה
מבקשים מהחניכים לעבור על האתר ולומר – מה ניתן להבין ממה שקורה בישראל לפי האתר? כל קבוצה מציירת אדם ומסביבו בועות מחשבה.
עליהם לכתוב: מה האדם מבין על מציאות ומה שמתרחש? מה הוא מרגיש? מה רוצים שהוא ירגיש?

4. **שואלים:**
   - למה יש פער בין החדשות של באתרים השונים?
   - האם לדעתכם מתקיימות עוד התרחשויות במציאות שלא מקבלות סיקור?

5. **צפייה ביקורתית:** כל קבוצה מתבקשת לחזור לפלאפון ולנסות למצוא ידיעות תקשורתיות שלא מקבלות סיקור ויכולות לעצב ולשנות תפיסה במציאות. **משתפים** את הדברים שמצאו.

דיון:
   - איך תפיסה ביקורתית של החדשות יכולה לעצב את התחושות שלנו?
   - איך צריכת החדשות באופן מבוקר יכולה להשפיע על עמדות האנשים? מה יכול להתעצב אחרת?

6. **סיכום:** בתקופה של עימות אנחנו כפרטים בחברה מרותקים למסכים, עוקבים אחרי מהדורות החדשות, וסופגים המון מידע שמגיע דרך האינטרנט והרשתות החברתיות . הצריכה הזו עוטפת אותנו ומעצבת בנו רגשות קשים, לצד תפיסות מוחלטות של טובים ורעים. ראייה ביקורתית של המידע יכולה לעזור לנו להתמודד עם התפיסות והתחושות הללו, ולהבין כי קיימות במציאות בחירות רבות של בני אדם שלא תמיד מגיעות למסכים המרכזיים.

פעילות בנושא מתינות – לא ניתן לקיצוניות לנצח

מטרות:

1. החניכים יבינו מה ההשלכות של קיצוניות בשיח ובמעשים מכל הצדדים
2. החניכים יבינו את אחריותו של "הרוב המתון" על גורל החברה
3. החניכים יבחרו לחזק את "הקול המתון" בחברה ולא לעמוד מהצד לאור ההקצנה והשיח המסית

עזרים: נספח כתבות, לוח מחיק או נייר עיתון, טוש, קטע משל הסירה, סרטון.

מהלך:

1. **משחק פתיחה**

2. **מראים לחניכים 2 פרסומים** מתחילת מבצע "שומר חומות" **ומבקשים מהם להתייחס אליהם.**

למדריכה: הפרסום של חנוך דאום, איש תקשורת ימני דתי, מצטרף לפוסטים רבים של מעצבי דעת קהל שקראו לרגיעה ולהסתכלות שקולה. הפרסום של ארגון "לה פמיליה", היה חלק מהרבה פוסטים עצמאיים ורשמיים שהופצו ברשת ועודדו את האלימות ברחובות הערים בארץ.

דיון:

- מה מאפיין כל אחד מהפוסטים?
- מה המטרה של כל אחד מהפוסטים? מה הוא מנסה לעורר במי שקורא אותו?
- לאיזו תמונת עתיד של החברה כל אחד מהם מכוון?

אומרים: בעיניי ההבדל המרכזי ביניהם הוא קיצוניות לעומת מתינות. מסכימים?

3. **שואלים:** מה ההגדרה לדעתכם של קיצוניות? ומה של מתינות? **כותבים יחד**

למדריכ/ה: קיצוניות היא מונח חמקמק משום שהגדרתו היא יחסית – ביחס לקונצנזוס בחברה. עם זאת, מקובל להגדירה כחוסר פשרנות ונכונות להשתמש בכל האמצעים הדרושים לקידום המטרה, גם אם הם כרוכים בהפעלת אלימות או כוח.

אומרים: מתינות היא ההפך מקיצוניות, אבל אין פירושה אדישות או פסיביות. קיצוניים הם אנשים שמלבים את האש, ומתונים הם אנשים שבוחרים בדרך של פשרה והסתכלות מורכבת ושקולה על המציאות.

4. **דיון**:

- למה קשה לבחור להיות מתון?
- מה זה דורש ממני לבחור להגיב במתינות?
- למה חשוב להגיב במתינות, במיוחד לאור האירועים המורכבים האחרונים?

5. **אומרים:** לעיתים יותר קל לבחור עמדה קיצונית. כבחירה אימפולסיבית יש בה שחרור של רגשות וניסיון "לפתור" את הבעיה בצורה כוחנית ומהירה. בעמדתנו המתונה אין אנו מוותרים על תחושותינו אלא אנחנו מנסים לחשוב לאילו השלכות מעשינו יכולים להוביל, ומה היא תמונת העתיד שאנו רואים לנגד עיננו, ומתוך כך מחליטים על תגובה. זוהי הבחירה האחראית - על מנת ליצור מציאות שבה נוכל להמשיך לחיות ביחד בשלום.

6. **קוראים את משל הספינה** בדף לחניך.

7. **דיון**:
   - מה אתם מצפים מהאנשים על הסירה? מה הם יכולים לעשות כדי למנוע טביעה?
   - מתי אנשים היום "יוצרים חור" בספינה המשותפת שלנו? תנו דוגמאות אקטואליות
   - מה אתם יכולים לעשות במציאות היום כדי לשמור על הספינה?

8. **אומרים:** היו אנשים רבים בשבוע האחרון שהתבטאו בגזענות, עודדו אלימות, חרם ופגיעה ברכוש של יהודים/ערבים. אלו הם אנשים קיצוניים שאינם מבינים את ההשפעה של מעשיהם על הספינה כולה, על החברה הישראלית. אני רוצה שנחשוב איך אנחנו יכולים להשפיע על שיח אחראי יותר, שיסייע להרגעת הרוחות. בתור דוגמא, נצפה בחלק מסידרה בשם "מה אתם הייתם עושים".

9. **צופים בדקה הראשונה של הסירטון ואז עוצרים כדי לשאול**
https://www.mako.co.il/tv-hecht/articles/Article-52eb477e121b141006.htm
שואלים: מה אתם הייתם עושים אם הייתם עוברים שם ורואים את הבחור מרסס את הגרפיטי הזה?

למדריכ/ה: לרוב החניכים מתלבטים רק אם היה להם מספיק אומץ להעיר לו או שזה מסוכן כי הוא יכול לפגוע בהם. במקרה שזו בעיקר הדילמה שאלי אותם: האם יש דרכים נוספות להגיב שלא מסכנות אתכם? חשוב שיעלו אפשרויות כגון: להתקשר למשטרה, למצוא עוד שותפ.ה שיעירו לו יחד איתי, להגיע למחרת למקום ולצבוע את הקיר כדי למחוק את הכתובת.

10. **רואים** את המשך הסרטון ושואלים:
   - למה רוב האנשים מתעלמים וממשיכים ללכת לדעתכם?
   - מה צריך כדי להחליט להתערב ולא לעמוד מהצד? (תשובות שחשוב שיעלו: אומץ, תחושת אחריות, אמונה שזה פוגע בדמוקרטיה, הבנה שזה פוגע גם בי)
   - איך אפשר להשפיע במקרים של קיצוניות שיש עכשיו? בשיח גזעני בביתה, בפרסום אלים ברשתות חברתיות וכו'?

11. **לסיכום**: בתקופה רגישה זו אסור לנו לאפשר לקיצונים משני הצדדים לקרוע את רקמת החיים ההיסטורית והאנושית בינינו. יש לנו אחריות! "הרוב המתון" לא צריך להיות "הרוב הדומם", אלא להכתיב את המציאות, כך שתאפשר לנו עתיד של שלום וביטחון.

Follow

Hanoch Daum - חנוך דאום
1d

מבקש להזכיר לעצמי ולכם בערב המדכא הזה, שהעבריינים הדוחים בבת ים הם מיעוט, והערבים האלימים בעכו ובלוד הם קומץ. עכשיו תראו, אני לא עושה השוואה ולא סימטריה, זו לא תחרות ואין צורך להסביר לי בתגובות למה זה כן או לא אותו דבר. אנא תנסו להיות איתי רק לרגע במחשבה אחרת: גם בערב הזה יש בארץ הזו הרבה יותר ישראלים, יהודים וגם ערבים, שיושבים בבית בעצב גדול, ומתפללים לשקט. מה שאנחנו רואים בטלוויזיה זו התפרעות של כמה מאות, אולי אלפים. ואסור לתת להם לנצח.

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

לילה טוב

הספינה המשותפת – משל מאת רבי שמעון בר יוחאי

ספינה מלאה באנשים הפליגה בים. היו בה מבוגרים וצעירים, נשים וילדים, סוחרים ונוסעים אחרים. כל נוסע קיבל תא נפרד באונייה הגדולה. יום אחד שמעו הנוסעים קול של מקדחה. הרעש נשמע מבטן האונייה. הנוסעים נבהלו ואיש לא ידע מי קודח ולמה הוא קודח. עד שנתגלה שאחד הנוסעים החליט לנקב חור בתחתית האונייה.

רצו מיד אל האיש וקראו לו: "מה אתה עושה?! תפסיק מיד! אתה לא רואה שאתה הולך להטביע את הספינה?!".

כעס עליהם האיש ואמר: "מה אכפת לכם? זה לא עניינכם להתערב במה שאני עושה בחדרי האישי! שילמתי על החדר שלי, ומותר לי לעשות כאן מה שאני רוצה".

אמרו לו האנשים: "טיפש! הרי כולנו בספינה אחת, והחור שאתה עושה בחדרך הפרטי יטביע לא רק אותך, אלא את כולנו!"

פעילות לא לאלימות, לא לנקמה

מטרות:

1. החניכים יתייחסו למושג נקמה ל מעשי האלימות המתחוללים בחברה בימים אלו.
2. החניכים יבקרו את פעולות האלימות והנקם שאינן מקדמות אף צד בחברה שלנו ופוגעות בכולנו.

למדריכ/ה:

מפרוץ המבצע נתמלאו הרשתות החברתיות בתגובות זעם הקוראות לפעולות נקמה כתגובה למעשי האלימות וההרס הנצפים בחדשות. מטרת השיחה הקרובה היא קודם כל להציף את התחושות והמחשבות של החניכים סביב האווירה האלימה שקיימת היום ולהבין מה עמדתם ביחס לזה. אנחנו רוצים שהחניכים שלנו ידעו לבקר את האווירה הזו, יבינו שזו לא הדרך להביע את עמדתם או ליצור את השינוי המבוקש, ויגנו כל סוג של אלימות או קריאה לנקמה שהם שומעים בסביבתם.

מהלך:

1. **כותבים על הלוח את המילה "נקמה"**

שואלים:

- מה המילה הזו אומרת לכם? מה זו נקמה?
- האם שמעתם את המילה הזו בימים האחרונים? איפה?
- במי צריך לנקום?
- מה אתם חושבים על זה?

2. **קוראים** יחד ציטוט של הרמב"ם

הרמב"ם נתן עצה טובה למי שבוער בו יצר הנקמה: "אם תרצה להנקם מאויבך תוסיף מעלות טובות ותלך בדרכי ישרים, ובזה ממילא תנקם משונאך, כי הוא יצטער על מידותיך, ויתאבל בשמעו שמעך הטוב. אבל אם תעשה מעשים מכוערים, אז ישמח שונאך על קלונך וחרפתך. והנה הוא מתנקם בך"

אופציה נוספת – לקרוא את שירו של טהא מוחמד עלי – נקמה.

3. **שואלים:**

- למה קשה לא לבחור בנקמה?
- למה הוא מתכוון במשפט / בשיר?
- איך נכון לנקום לפי מה שהרמב"ם / טהא מוחמד עלי כותבים?

4. **חושפים** את המשפט של מהטמא גנדי "עין תחת עין וכל העולם יתעוור"

שואלים:

- למה הוא מתכוון? למה הנקמה פוגעת בכולם? מסכימים?
- מה הסכנה בלנקום? מה זה יכול לעשות לנו?

למדריכ/ה: מעבר לסכנה שהבחירה בנקמה יוצרת לחיים שלנו, קיימת הסכנה שנהפוך בעצמנו להיות אנשים שעושים מעשים רעים ומכוערים. צריך להצליח לגעת בזה עם החניכים. חלק מהמטרה של מי שמייצר את המציאות הזו היא לגרום לנו לפחד ולפגוע באחרים, ובכך בעצם לפגוע בעצמינו.

5. **שואלים לסיכום:** איך הייתם רוצים להגיב לקריאות למעשי נקמה ואלימות?

6. **סיכום:** האלימות והנקמה הם לא הדרך. אם רק נפגע עוד ועוד אחד בשני ניכנס למעגל שלא נוכל לצאת ממנו. בחברה דמוקרטית חייב להיות מקום לחוסר הסכמה, לכעס, למחאה. אבל בפעולות אלימות ונקם אנחנו מסכנים את החיים שלנו וגם את היותנו אנשים טובים וישרים. כל מעשה של אלימות הוא מחוץ לגבולות הדמוקרטיה! עלינו להישאר חזקים ונאמנים לעצמנו ולערכים שלנו גם בתקופות קשות ומורכבות כמו אלו שאנחנו נמצאים בהן כעת.

נקמה / טאהא מוחמד עלי

לִפְעָמִים
מִתְחַשֵּׁק לִי לְהַזְמִין לְדוּ-קֶרֶב
אֶת הָאִישׁ
שֶׁרָצַח אֶת אָבִי
וְהָרַס אֶת בֵּיתִי
וְשִׁלֵּחַ אוֹתִי עֵירֹם וְעֲרִיָּה
לְכָל הָרוּחוֹת שֶׁל עוֹלַם
הַבְּרִיּוֹת הַצַּר.
שֶׁאִם יַהַרְגֵנִי
וּמָצָאתִי מְנוּחָה נְכוֹנָה
וְאִם אֲחַסְּלֵהוּ
מָצָאתִי נְקָמָה.

אֲבָל...
אִם יִתְגַּלֶּה לִי
בְּמַהֲלָךְ הַדּוּ-קֶרֶב
שֶׁיֵּשׁ לִירִיבִי
אִמָּא
שֶׁמַּמְתִּינָה לוֹ
אוֹ אַבָּא
שֶׁמַּנִּיחַ אֶת כַּף יְמִינוֹ

עַל כִּבְרַת הַלֵּב בְּחָזֵהוּ
בְּכָל פַּעַם שֶׁהַבֵּן שֶׁלּוֹ מְאַחֵר
אֲפִלּוּ רֶבַע שָׁעָה
מֵעֵבֶר לְמוֹעֵד שׁוּבוֹ–

אוֹ אָז
לֹא אֲהַרְגֵהוּ

אִם הִכְנַעְתִּי אוֹתוֹ.
זֹאת וְעוֹד...
לֹא אֲחַסְּלֵהוּ

אִם יִתְבָּרֵר לִי
שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחִים וַאֲחָיוֹת
שֶׁנּוֹטִים לוֹ אַהֲבָה
וּמִתְגַּעְגְּעִים עָלָיו בְּלִי הֶרֶף;
אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ
אִשָּׁה הַשָּׁשָׂה לִקְרָאתוֹ
וִילָדִים
שֶׁאֵינָם אוֹהֲבִים כְּשֶׁהוּא נֶעֱדָר
וּשְׂמֵחִים בַּמַּתָּנוֹת שֶׁלּוֹ
אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ
יְדִידִים וּקְרוֹבִים
שְׁכֵנִים וּמַכָּרִים
חֲבֵרִים לְתָא-הַמַּעֲצָר
שֶׁתָּפִים לַחֶדֶר בְּבֵית-הַחוֹלִים
רֵעִים לְסַפְסַל-הַלִּמּוּדִים
שֶׁמִּתְעַנְיְנִים בְּמַעֲשָׂיו
וּמַקְפִּידִים לוֹמַר לוֹ שָׁלוֹם.
אֲבָל אִם יִהְיֶה עֲרִירִי
כְּרוּת עֵץ-מִשְׁפָּחָה

שֶׁאֵין לוֹ לֹא אִמָּא וְלֹא אַבָּא
לֹא אַחִים וְלֹא אֲחָיוֹת
לֹא אִשָּׁה וְלֹא יְלָדִים
בְּלִי חֲבֵרִים וּקְרוֹבִים וּשְׁכֵנִים
בְּלִי מַכָּרִים
בְּלִי רֵעַ אוֹ עָמִית, בְּלִי יָדִיד לִרְפוּאָה...
לֹא אוֹסִיף
לִמְצוּקַת עֲרִירוּתוֹ
לֹא יִסּוּרֵי גְוִיעָה
וְלֹא עֶצֶב כִּלָּיוֹן.
רַק בָּזֹאת אֶסְתַּפֵּק:

-אַעֲלִים עַיִן מִמֶּנּוּ
כְּשֶׁאֶתְקַל בּוֹ בָּרְחוֹב
וַאֲשַׁכְּנֵעַ אֶת עַצְמִי
שֶׁהִתְעַלְּמוּת,
בִּפְנֵי עַצְמָהּ, גַּם הִיא

סוּג שֶׁל נְקָמָה

פעילות קיום משותף בעיר מעורבת

מטרות:

1. לשוחח על המפגש היהודי-ערבי בערים המעורבות והשפעת המצב הביטחוני עליו.
2. להכיר את המושג "קיום משותף" כדימוי רצוי לחברה הישראלית בכלל, ולערים המעורבות בפרט.
3. לחשוב במשותף על הצעדים שניתן לעשות לחיזוק חוסנה של החברה המשותפת בעיר.

עזרים: פתקים עם שמות, נייר עיתון עם שרטוט "קיום משותף", קטע מודפס של רועי יסוד, אופציה – פוסטים ופרסומים מהשבוע האחרון.

מהלך:

1. משחק פתיחה

2. **אומרים:** ספרו לי קצת על המקום בו אתם חיים: אתם גרים בבניין או בבית פרטי? מי הם השכנים שלכם? מה אתם יודעים עליהם?

3. **מציגים פתקים עם שמות** של אנשים שונים ומבקשים מהחניכים לדרג מי היו רוצים שיהיו שכנים שלהם מאחד עד עשר, כשאחד זה השכן הכי קרוב ועשר זה השכן הכי רחוק:
מחמוד, מיטל, מריה, יבגני, עמוס, אסתר, איאת, תומאס, ג'ורג', דנה, אנסטסיה, נהוראי.

4. **דיון:**
   - לפי מה דירגתם את האנשים?
   - מה אתם יודעים על האנשים האלו? איזה דימוי נוצר אצלנו רק לפי השם שלהם?
   - מיהו שכן טוב לדעתכם? ומיהו שכן רע?
   - איך שכנים צריכים להתייחס אחד לשני?

אומרים: אנחנו חיים יחד בעיר הזו עם אנשים מגוונים מדתות שונות. שתי קבוצות מרכזיות בעיר שלנו הן יהודים וערבים.

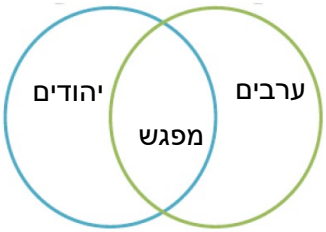

5. **מציגים פלקט עם שרטוט** שמתאר את הקשר הקיים בין הקבוצות האלו.

שואלים וכותבים במקום המתאים: אילו תחומי חיים היום נמצאים בתחום הנפרד ואילו הם בתחום המשותף, כלומר יש בהם מפגש? (דוגמאות: בתי ספר, יישובים, חגים, קבוצות ספורט, מקומות עבודה).

6. **דיון:**
   - מה קורה במפגש בין יהודים לערבים בזמני שיגרה? אילו תחושות וחוויות יש בו?

- מה קורה היום בעקבות האירועים האחרונים? אילו רגשות קיימים?
- איזו השפעה תהיה לתחושות האלו על היכולת לחיות ביחסי שכנות טובים?

אומרים: **ערך הקיום המשותף מבטא את הבחירה של יהודים וערבים ליצור חיים משותפים יחד, תוך שמירה על הזהות הייחודית של כל אחד מהאנשים ומהעמים** – כמו שמבוטא בשרטוט הזה. זהו בסיס הכרחי לחברה שבה ניתן לחיות יחד בשוויון וביטחון.

7. **שואלים**: מה מחזק ומה מחליש את היכולת לחיות חיים משותפים בעיר?
מציירים ציר בין המילים "מחזק" ל"מחליש" על הלוח **וממקמים** את התשובות של החניכים (דוגמאות: גזענות, אפליה, חברות, כבוד, היכרות, ללמוד ערבית, אלימות, נבחרת ספורט משותפת, מוזיקה בשתי השפות..).

8. אופציה פשוטה לסיכום: **מוסיפים לציר כתבות ופרסומים מהשבוע האחרון**, ממקמים אותם על הציר בהתאם לדעתם של החניכים.

דיון:
- האם יש לערים המעורבות תפקיד בשיח היום על קיום משותף במדינה? מה הוא?
- איך אנחנו יכולים לחזק את השותפות היהודית-ערבית בעיר שלנו כיום? **כותבים** רשימת צעדים.

אופציה מעמיקה יותר: **קוראים** את הקטע של רכז הנוער העובד והלומד לשעבר, רועי יסוד.

למדריכה: נקודה ארכימדית היא ביטוי המתאר נקודת משען שממנה אפשר לחולל שינוי, שבעזרת הישענות עליה ניתן לקחת את כלל החברה לכיוון טוב יותר.

דיון:
- למה הערים המעורבות הן "נקודה ארכימדית" בעיניו? מה החשיבות שלהן?
- מה היא "עיר משותפת" לדעתכם? מה שונה בינה לבין "עיר מעורבת"?
- איך אנחנו יכולים לחזק את השותפות היהודית-ערבית בעיר שלנו כיום? **כותבים** רשימת צעדים.

מסכמים: החיים שלנו קשורים אחד בשני.ה בעיר הזו. אף אחד מתושביה לא הולך לעזוב אותה, ולכולנו מגיע לחיות בה בשלום וביטחון. העיר שלנו צריכה להיות מגדלור, סמל שייצג את היכולת של כל המדינה לחיות בשלום יחד. יש לנו בתוך זה תפקיד חשוב – לחזק את הכבוד, הסולידריות, להגביר את האור ולא לתת יד לאלימות, הגזענות וכוחות הפירוד.

הצעה ליציאה לפעולה בעת הזו

למדריכ/ה:

"לא יהיה ניצחון של האור על החושך כל עוד לא נעמוד על האמת הפשוטה, שבמקום להילחם בחושך, עלינו להגביר את האור"

א.ד גורדון.

בימים קשים של מלחמה ותופעות של אלימות והפגנת רוע שאנו עדים להן בימים אלו, מתגברת ההרגשה כי החושך גדל ותחושת חוסר האונים אל מול המציאות מתגברת. אנו רוצים לעורר בחניכינו את הרצון לבטא את עצמם כבני נוער בחברה הישראלית ובתנועה, לפעול במציאות, לעשות מעשה, גם אם הוא מרגיש קטן, ולו בשביל להתמודד עם חוסר האונים, וההרגשה שאין דבר שאפשר לעשות אל מול המצב המתדרדר. בני נוער פעילים, מדריכים ובעלי עמדה על המתרחש בחברה הישראלית. לפניכם מספר הצעות לפעולה

אפשרות א': כתיבת מכתב לבני נוער מהעם השני (מהקן/ בית ספר אחר)

1. לפנות לקן /בית ספר אחר ולהציע את ההצעה שחניכיך יכתבו מכתב לחניכיהם. ניתן להציע אפשרות שהחניכים מאותו קן יענו למכתב ויכתבו להם בחזרה.
2. להציע את האפשרות לחניכים ולחשוב איתם על מסרים כלליים שהיו רוצים להגיד לבני נוער מהעם השני.
3. להיפגש פיזית/זום לצורך כתיבה המכתב, עם 2-3 חניכים רציניים מהקבוצה את המכתב יחד איתם. רצוי שהמכתב יגע בנושאים הבאים:
   - פתיחה, היכרות והצגת הקן ממנו הם באים
   - תיאור המציאות אותה חווים החניכים, תחושותיהם ממאורעות התקופה האחרונה והקושי שעובר עליהם (באם מדובר באזעקות, פחד, הפגנות, חרדה וכו')
   - הבעת עמדה ביחס למצב, מה החזון שלהם ליחסים בין יהודים וערבים ומה הם היו רוצים כבני נוער.
   - התעניינות בחניכי הקן / בית הספר השני – מה החוויה שלהם בתקופה זו? מה הם מבינים על המציאות? איך הם רואים את המציאות?
4. לשלוח את המכתב: ניתן לעשות זאת דרך הרכז, בכל מדיה רלוונטית, ובכל מקרה להעלות את המכתב לרשתות החברתיות, לתייג ולפרסם את היוזמה.

אפשרות ב': כתיבת עצומה עם מסר חיובי המבקשת שינוי במציאות

- להציע את האפשרות לחניכים ולחשוב איתם על מסרים כלליים שהיו רוצים לכתוב בעצומה.
- להיפגש במיוחד לצורך כתיבה המכתב, עם 2-3 חניכים רציניים מהקבוצה ולכתוב איתם את ניסוח העצומה. רצוי שהעצומה תיגע בנושאים הבאים:
  - פתיחה והצגת המקום הם באים

- תיאור המציאות אותה חווים החניכים, תחושותיהם ממאורעות התקופה האחרונה והקושי שעובר עליהם (באם מדובר באזעקות, פחד, הפגנות, חרדה וכו')
- הבעת עמדה ביחס למצב, מה החזון שלהם, ומה הם היו רוצים כבני נוער.
- דרישה מסוימת לשינוי באחד הנושאים שמטרידים את החניכים.

- להפיץ את העצומה ברשתות החברתיות, בוואטסאפ, ובכל דרך בה אפשר להחתים בני נוער אחרים וגם מבוגרים עליה.
- בכל מקרה יש להעלות את העצומה לרשתות החברתיות, לתייג ולפרסם את היוזמה.

אפשרות ג': להצטלם עם שלטים בעברית ו/או ערבית.

1. לחשוב עם החניכים על משפט או משפטים שהיו רוצים לכתוב על שלט/ים. ניתן לעשות קמפיין רשת שכל חניכ/ה מצטלמים בביתם בנפרד עם שלט והכיתוב הנבחר.
2. במקרה שרוצים להוסיף ערבית למצוא שותף/ה על מנת לקבל עזרה בתרגום המשפט הנבחר לשפה הערבית.
3. לכתוב את המשפט בשתי השפות על בריסטול בצורה מושקעת ויפה. (עם החניכים כמובן)
4. להצטלם עם החניכים מחזיקים את השלט ולהעלות לרשתות החברתיות
5. ניתן להרחיב את הפרויקט ולהציע לעוד חניכים בסניף או בבית ספר להצטלם, וכן לעבור ברחוב ולצלם אנשים שמוכנים לכך(בהתאם לנהלי שמירת החיים)

מערים מעורבות לערים משותפות

רועי יסוד, רכז הנוער העובד והלומד

ערים מעורבות. שם פוליטי שמצביע על כך שמדובר בשני חומרים מיסודות שונים. ולא זו היא האמת. אנחנו שונים. אבל עם אותם יסודות. אנחנו נכנסים בימים שונים לבתי תפילה שונים ומתפללים לאותו האלוהים.

הערים המעורבות בארץ הן ערים עתיקות מאוד, חשובות וקדושות, עכו, חיפה, יפו, לוד ורמלה. בהן יבחן הדבר: האם אנחנו בעלי יסודות אחרים או בעצם אחים. אם זה תלוי בחלק מנבחרי הציבור, אז יש כוונה אמיתית להחליש את יושבי ערים אלו, עד כדי להקים איש על אחיו ולהוכיח כי מדובר ביסודות נפרדים.

ערים אלו הן נקודה ארכימדית, חשובה מעין כמוה ביחסי יהודים ערבים. מדוע? משום ששם נבחנים החיים לא אל מול רעיונות ומילים, אלא אל מול החיים עצמם.

מצב השותפות היהודית ערבית, כן, גם היומיומית, הוא מקור לכאב ולתקווה בארץ שלנו. המצב היום בארץ קשה מאוד ביחסי יהודים ערבים, ובתוך הסבל המשותף יש גם סיכוי לאושר משותף.

אם אחים אנחנו, אין סיבה ל"מעורבות", יש סיבה ל"משותפות". ערים משותפות.

צוותי רפואה ערבים קוראים לשביתה; ברשתות קוראים לחרם על עסקים יהודים

החלה התארגנות של צוותי רפואה ערבים לשבות וקריאות ברשתות החברתיות להחרים עסקים יהודים. אישי ציבור ערבים מסרבים לגנות ולהוקיע את האלימות מצד החברה הערבית. עודה: "בכל מקום שיש כיבוש - תהיה התנגדות".

מערכת הקול-היהודי / ב' סיון תשפ"א - 13/05/2021 10:08

ערבים יהודים (יחסים) | דעה

הפרעות בערים המעורבות: ההנהגה נעלמה, והבריונים משתוללים

ההנהגה הערבית קראה לציבור להפגין נגד השלטון, אך עם התלקחות המאורעות, מיהרה לרדת למחתרת ונעלמה • בו-בזמן ההקצנה בחברה היהודית, בעידודו של השלטון המרכזי, התפרצה אתמול וגרמה למאורעות זוועה שילוו אותנו שנים רבות • על ההנהגה, הערבית והיהודית, לרדת מיד לשטח ולמנוע את התלקחות המאורעות לתרחישים בלתי הפיכים

מוסי רז וזיאד אבו חבלה 13.05.2021

הגבאי הגיע לפני השבת לבית הכנסת וגילה שהוא הוצת

בית הכנסת "פאר ישראל" בחליסה הוצת ביום שישי האחרון ונשרף בחלקו. דוד נזרי שביט, בנו של גבאי בית הכנסת: "במבנה יש בית תמחוי, וחבל שהמציתים לא חשבו על זה. אם הוא היה נשרף, לא היה אוכל למאות משפחות נזקקות מהשכונה לחג. עצוב שמפעל החיים של אבא שלי מוצת על שנאה, כאן אצלנו בתוך הבית, בחיפה"

פורסם בתאריך: 16.5.21 01:56

מאת: חגית הורנשטיין

ערבים ויהודים בוחרים בחיים عرب ويهود نختار الحياة

Group post by Hanadi Bayaa • 40m •

احج اليك يا عكا اقبل شارع شارع واحضن كل شباك وعشبا فوقه طالع...

היום העיר שלנו עכו התעוררה לבוקר לא קל!
התעוררנו לבוקר של הרס ברוב העסקים בעיר העתיקה,
עסקים של ערבים ושל יהודים ספגו מכה קשה.
אבל תושבי עכו לא נותנים לקומץ הקטן (וכשאני אומרת קטן אני מתכוונת לזה) להרוס לנו את העיר היפה שלנו
שחרטה על דגלה דו קיום ושותפות מדהימה.
כל תושבי עכו גברים, נשים,ילדים ירדו לכביש ניקו וסידרו את הבלגן ואת החנויות שנזקו עקב ההרס!
זאת עכו האמתית כך גדלנו וכך נישאר!
בעיר עכו אין מקום לשנאה ולפילוג.
לא משנה אם קוראים לך מוחמד או משה לא משנה במה את מאמין בסוף כולנו בני עם אחד 🙏

תושבי יפו
Group post by Sharoni Shani Druck • 2h •

המחבלים היהודים החראות מתכננים פיגוע שוב היום.

ייטב אושרי גושן
May 10 at 10:37 PM ·

דו קיום!
בתחת שלי!
לשלול מהם זכויות לאלתר!!!
רמלה 2021...
ישראל 2021....
ימח שימם אמן
חייבים להתאחד כולנו, כבר לא משנה ימין או שמאל, האוייב בתוכנו!!!
כמה עיוורים עוד נהיה???לאן עוד צריך להגיע כדי להתעורר???

המוזיאון הישראלי לקריקטורה ולקומיקס
שלמה כהן | ישראל היום | 13.05.21

Hapoel Tel Aviv BC
@HapoelTLVBC

מוחמד מג'אדלה محمد مجادلة
@mmagadli

מוחמד ברכה, יו"ר ועדת המעקב של החברה הערבית לרדיו נאס: קורא למפגינים בחברה הערבית להימנע מכל פגיעה בחיי אדם וברכוש, ומזהיר את המשטרה משימוש בכוח נגד ההפגנות הלגיטימיות.

9:04 לפנה"צ · 12 במאי 2021 · Twitter Web App

12 ציוצים מחדש 3 ציוץ ציטוט 147 אוהב

עיסאווי פריג' Esawi Frej
@EsawiFr

בעת הזו אסור לשתוק!
האנרכיה ברחובות רמלה, לוד ומקומות אחרים, מאיימת על קיומנו כחברה.
יש לנו כעת כמנהיגי הציבור משימה אחת – לפעול להרגעת הרוחות, להבנה של ערבים ויהודים כאחד שאנחנו שכנים ולא אויבים.
אנא מכם, חיזרו לבתים, חדלו מהאלימות, אל תהרסו את הבית מבפנים.

יאיר לפיד - Yair Lapid
@yairlapid

האלימות לא תנצח אותנו. האלימות לא תנהל את חיינו. פורעי לוד ועכו אינם מייצגים את כל ערביי ישראל, פורעי בת ים ואנשי לה פמיליה, להב"ה וכהנא חי הם חבורת גזענים עלובה שאינה מייצגת את היהודים בישראל.

קובץ פעילויות ושיחות לאנשי חינוך

מפגשי עיבוד ושיחה עם בני נוער ביחס למערכה הנוכחית בעזה, והמערכה חברתית בתוך ישראל 05.2021

Yoseph Haddad - יוסף חדאד
@YosephHaddad

אנחנו אזרחים ערבים ישראלים ואסור לנו להפוך לכלים במשחק של חמאס או להיגרר לכאוס שהקיצוניים בקרבנו מנסים להוביל אותנו אליו.
גאה להיות ערבי וגאה להיות ישראלי 🇮🇱

Hanoch Daum - חנוך דאום
1d •

Follow

מבקש להזכיר לעצמי ולכם בערב המדכא הזה, שהעבריינים הדוחים בבת ים הם מיעוט, והערבים האלימים בעכו ובלוד הם קומץ. עכשיו תראו, אני לא עושה השוואה ולא סימטריה, זו לא תחרות ואין צורך להסביר לי בתגובות למה זה כן או לא אותו דבר.
אנא תנסו להיות איתי רק לרגע במחשבה אחרת: גם בערב הזה יש בארץ הזו הרבה יותר ישראלים, יהודים וגם ערבים, שיושבים בבית בעצב גדול, ומתפללים לשקט. מה שאנחנו רואים בטלוויזיה זו התפרעות של כמה מאות, אולי אלפים. ואסור לתת להם לנצח.

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

לילה טוב

די לאלימות כן לדיאלוג
كفى للعنف نعم للحوار
Enough violence
Yes to dialogue
כן לשלום חיפה ביתנו
נשמור עליה יחדיו
نداء للسلام والتآخي
التسامح والحوار درينا
ליאו באק
ואהבת לרעך כמוך
أحبب قريبك كنفسك
Love Your Friend As Yourself

חיפה
Haifa • حيفا
אין לנו חיפה אחרת!
חיפאים ומאוחדים
MICHA BRIKMAN
geeh
שקד הכט ומחמוד נג'מי
תלמידים

פעילות לילדים ביסודי - קבלת השונה

מטרות:

1. התמודדות עם מצב החירום הנוכחי בישראל – התחושות והחוויות הקשות שהוא יוצר.
2. הבנה כי כל בני האדם הם מורכבים, שונים זה מזה ומיוחדים .
3. הסתכלות רגישה ועדינה על הפוטנציאלים בחיים משותפים עם אנשים השונים מאתנו.

למדריכ/ה: חיים בחברה אנושית מגוונת יכולים להיות דבר יפה, אשר יוצר רגעים משמחים - חגים והשתתפות בשמחות, היכרות עם חיי יומיום ותרבות שונים, וכן יחסי שכנות טובה. במחקרים אקדמיים מראים שחשיפה של ילדים ובני נוער למגוון אנושי עוזרים להפחתת רגשות פחד ותפיסות גזעניות.

מרקם החיים שלנו פה במדינה דורש מאתנו להתמודד גם עם הנקודות הקשות שעולות מתוך המגוון האנושי- חוסר הסכמה, תפיסה שונה של המציאות, פחד וסלידה ממי ששונה ממני.

בעת הזו עלינו להצליח להצביע על החוזקות, לעודד שיחה על היחסים ביננו מבלי לנסות לטשטש את המורכבות אלא מתוך התבוננות על האתגרים. לנסות באופן רגיש ועדין להבין את המשותף והנפרד, ולהכניס נקודות של אור לתוך המראות הקשים שאנו רואים.

כל החניכים שלנו מחזיקים בשלל חוויות ממפגשים חיוביים ושלילים עם השונה מהם במקומות בהם חיים. חשוב להציף את החוויות, לתת להן מקום, ולנסות ביחד לצייר את המציאות הרצויה של חיים ביחד – על הטוב והקושי שבהם.

מהלך:

1. **אומרים**: בימים האחרונים הגענו למצב חירום המלווה בירי רקטות מעזה, ובתוך המדינה ישנה אלימות שמתגברת בין האזרחים היהודים והערבים. אנחנו יודעים שתחושות רבות עולות וצפות וכי התמונות בטלוויזיה והמראות ברחובות הם מאוד קשים. בתוך המציאות הזו ננסה להבין למה חשוב להצליח לחיות יחד דווקא עכשיו.

2. **שואלים:** האם יש לכם סיפור מהימים האחרונים שראיתם/שמעתם/חוויתם ממצב החירום שנכנסנו אליו? אילו סיפורים אתם מכירים מהעיר שלנו? ישנם גם סיפורים חיוביים? **דוגמאות:** הייתה הפגנה משותפת של יהודים וערבים בחיפה ויפו עם מסר של חיים משותפים, יש ההתארגנות של אזרחים ערבים ויהודים לנקות מקומות שנהרסו בעכו, מנהיגים במסר של שלום- מפגש של נשיא המדינה עם מנהיגים מעכו, כינוס ראשי רשויות במועצות משותפות.

3. **אנשים שונים ממני:** מפזרים על הרצפה כרטיסיות עליהן כתובים אנשים שונים (איש דת ערבי, איש עסקים ,ערבייה עם כיסוי ראש, ערבייה בלי כיסוי ראש, ישראלי אתיופי, יהודייה דתיה, איש חרדי , אישה חילונית)

מבקשים מהחניכים לבחור תמונה של אדם ששונה מהם ולהגיד במה הוא שונה

אומרים: אלו האנשים ברחוב שלכם. עליכם להחליט אילו מן האנשים יחיו לצדכם, מי יותר קרוב ומי רחוק. **עליהם לסדר את התמונות ע"פ הסדר.**

4. **דיון:**
   - לפי מה החלטתם לסדר?
   - למה דווקא ככה? למה הוא קרוב / למה היא רחוקה?

<u>אופציה למתודה נוספת</u>

"דירה להשכיר": קוראים עם החניכים קטעים מתוך הסיפור דירה להשכיר (יש לשים דגש על החלק האחרון)

דיון:

- מדוע הנמלה לא אהבה את השכנים? מדוע הארנבת והזמיר לא אהבו את השכנים?
- מדוע היונה, אם כך, כן אהבה את כל השכנים?
- מה אתם הייתם עושים? זוכרים בתחילת הפעילות כשסידרנו את השכנים? בחרתם יותר כמו הארנבת והנמלה או כמו היונה?

אומרים: זהו דבר טבעי להרגיש ולמצוא דברים המפריעים לנו באנשים שסביבנו, לחוות. כמו היונה, גם אנחנו צריכים ללמוד גם לראות את הטוב והיפה בכל ציבור ובכל אחד ואחת כדי שנוכל לחיות כאן ביחד ולאהוב יותר את עצמנו ואת האחר.

5. **מבקשים** מכל חניך לספר חוויה חיובית שקרתה לו בשכונה/עיר/בית ספר עם מישהו ששונה ממנו בשנים האחרונות, ומה היה לו טוב. ניתן לכתוב על דף את הנקודות שעומדות מאחורי כל סיפור

שואלים:

- זה חשוב לדעתכם שנצליח לחיות חיים טובים ביחד ? למה ?
- מה צריך כדי להצליח לחיות ביחד מגוון גדול של אנשים? מה אתם צריכים?

6. **סיכום:** הערים שלנו ספגו בימים האחרונים ביטויים קשים של אלימות, ומאבק בין חלק מהציבור הערבי והיהודי, אשר גרמו לפגיעות בנפש וברכוש. עם זאת, חשוב לנו להדגיש כי למרות הכאב וההרס הגדולים, קיימים גם אנשים רבים אשר חשובים להם החיים יחד וקוראים לשמירה על השקט והרגעת המצב. החיים בעיר מעורבת מזמנים לנו מפגש עם אנשים שונים מאתנו ועל מנת להצליח לחיות באותה עיר או שכונה אנשים השונים זה מזה, עלינו ללמוד להיות סבלניים יותר, לרצות גם בטובתו של השכן, להימנע ולהתנגד לכל שימוש באלימות. אנחנו כולנו תקווה כי הימים המתוחים ייגמרו בהקדם, ושהשקט יוכל לחזור. החיים שלנו במשותף בחברה הישראלית צריכים להמשיך להיבנות על חוויות של אמון וביטחון.

קובץ פעילויות ושיחות לאנשי חינוך

מפגשי עבוד ושיחה עם בני נוער ביחס למערכה הנוכחית בעזה, והמערכה חברתית בתוך ישראל 05.2021

דירה להשכיר /לאה גולדברג

בעמק יפה בין כרמים ושדות. עומד מגדל בן חמש קומות. ומי גר במגדל?
בקומה הראשונה תרנגולת שמנה. כל היום בביתה על משכבה מתהפכת. היא כל-כך גדולה שקשה לה ללכת.
בקומה השנייה גרה קוקיה, כל היום היא מהלכת, עושה ביקורים ,כי בניה גרים בקינים אחרים.
בקומה השלישית חתולה כושית נקייה, מגונדרת, על צוואר יש לה סרט.
בקומה הרביעית גרה סנאית, בשמחה ונחת אגוזים מפצחת.
ובקומה החמישית גר מר עכבר, אך לפני שבוע ארז חפציו ונסע. איש אינו יודע לאן ומדוע.
כתבו דיירי המגדל שלט, תקעו מסמר מעל לדלת, וקבעו שלט בקיר :**דירה להשכיר**
והנה בשבילים, בדרכים, בכבישים - אל הבית באים דיירים חדשים.

ראשונה באה נמלה, לקומה חמישית עולה, קוראת את השלט, פותחת את הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת.
באים מכל הדירות השכנים, עומדים מסביב, מסבירים לה פנים:
-הנאים החדרים בעיניך? נאים.
-הנאה המטבח בעיניך? נאה
הנאה המסדרון בעיניך? נאה
-אם כן שבי איתנו הנמלה! לא, לא אשב.
-למה?
אומרת הנמלה: השכנים אינם טובים בעיני. אני הנמלה בבית אחד עם תרנגולת עצלה? כל היום על משכבה מתהפכת, מרוב שומן קשה לה ללכת!
נעלבה התרנגולת, והנמלה הלכה לה.
הלכה הנמלה ובאה הארנבת. חיש מהר עולה לקומה אחרונה.
קוראה את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת. באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביב, מסבירים לה פנים:
-הנאים החדרים בעיניך? נאים.
-הנאה המטבח בעיניך? נאה
הנאה המסדרון בעיניך? נאה
-אם כן שבי איתנו הארנבת! לא, לא אשב.
-למה?
-השכנים אינם טובים בעיני. איך אשב פה, אם לעשרים ארנבות, עם קוקיה מפקירה הבנים? כל בניה גדלו בקינים זרים, כולם עזובים, מופקרים. איזה לקח ילמדו ילדי?
נעלבה הקוקיה, והארנבת הלכה לה...

... הלך החזיר. בא זמיר. שר הזמיר בקול רינה, עולה הזמיר לקומה אחרונה.
קורא את השלט ,פותח את הדלת, מסתכל בדירה, בכתלים, בתקרה... באים מכל הדירות השכנים, עומדים מסביבו ,מסבירים לו פנים:
-הנאים החדרים בעיניך? נאים
-הנאה המטבח בעיניך? נאה
אם כן שב אתנו!
לא, לא אשב. השכנים אינם טובים בעיני. איך אשב בשלווה ובנחת, וסנאית כל היום אגוזים מפצחת. עולה קול פיצוחם עד לב השמיים, איום ונורא, מחריש אוזניים. ואזני רגילות לקולות אחרים, רק לשירים ולמזמורים.
נעלבה הסנאית, והזמיר הלך לו.

הלך הזמיר, באה יונה. חיש קל עלתה לקומה אחרונה .קוראה את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת.
באים אליה כל השכנים, עומדים מסביבה, מסבירים לה פנים:
-הנאים החדרים בעיניך? החדרים צרים.
-הנאה המטבח בעיניך? נאה המטבח, אך אינו מרווח.
-הנאה המסדרון בעיניך? מרובה בו הצל, המסדרון אפל.
-ובכן לא תשבי אתנו? אשב ואשב בחפץ לב, כי השכנים טובים בעיני:
התרנגולת- טובת כרבולת, הקוקיה- יפהפייה, החתולה- כל כך נקייה, והסנאית בעלת אגוזים, יודעת לחיות חיים עליזים. רואה אני כי נוכל לחיות ביחד בחברה טובה, בשלום ובנחת.
שכרה היונה את הדירה, יום- יום הומה היא בחדרה.
כך בעמק יפה בין כרמים ושדות, עומד מגדל בן חמש קומות. ובמגדל גרים עד היום ,שכנים טובים חיי -שלום.